

**“యెహోవా” అనే పదము యొక్క
“ఆవిర్భావము” నకు ఆధారాలు**
**(References to the “Origin” of the
word “Jehovah”)**

పెంటెకోస్తు - సిద్ధాంతము
(Pentecostal Doctrine)

గ్రంథకర్త WRITER:
PASTOR : R.WEY
GERMANY

అనువాదము:-
పాస్టరు: రూబేను గార్లపాటి
పొన్నూరు.

విషయసూచిక (Table of Contents)

1. వరిచయం (Introduction)..
2. నిత్యము ఉండు దైవికపరమైన నామము (యెహోవా సాక్షులు)
(The Divine name that will Endure forever (Jehovah's
witnesses)
3. యాంకర్ యాలె బైబిలు నిఘంటువు (The Anchor Yale Bible
Dictionary)
4. బేకర్ బైబిలు అకాదామిక గ్రంథము (సర్వ సంగ్రహ గ్రంథము)
(Baker Encyclopedia of the Bible).
5. క్రైస్తవ అకాదామిక గ్రంథము (సర్వ సంగ్రహ నిఘంటువు)
(The christian cyclopedia)
6. టిండల్ బైబిలు నిఘంటువు (Tyndle Bible Dictionary).
7. సెవెంత్ - డే - అడ్వంటిస్ట్ బైబిలు నిఘంటువు (The seventh
day - Adventist Bible Dicionary)
8. క్రైస్తవ సంఘము యొక్క ఆక్స్ఫర్డ్ నిఘంటువు (Oxford dictionary
of the Christian Church)
9. నూతన అంతర్జాతీయ బైబిలు నిఘంటువు (The New International
Bible Dictionary)
10. హార్పర్ యొక్క బైబిలు నిఘంటువు (The Harper's Bible
Dictionary)
11. క్రైస్తవ సంఘము యొక్క నూతన అంతర్జాతీయ నిఘంటువు
(The New International dictionary of the christian church).
12. హోల్మన్ దృష్టాంతపు ఇవాంజిలికల్ నిఘంటువు (Holman illustrated
Bible Dictornary).
13. బైబిలు వేందాతపు ఇవాంజిలికల్ బైబిల్ నిఘంటువు (Evangelical
dictinary of Biblical Theology)
14. న్యూ అంగర్ బైబిలు నిఘంటువు (The new unger's Bible
dictionary)

15. యూదా వదాల జె.పి. యన్ నిఘంటువు (The JPS dictionary of Jewish words).
16. ఎర్డ్మాన్స్ బైబిలు నిఘంటువు (The Eerdmans Bible Dictionary).
17. న్యూబైబిలు నిఘంటువు (New Bible dictionary)
18. పాత నిబందన యొక్క వేదాంతవరమైన వద వున్నకము (Theological word -book of the old Testament)
19. ఎన్హాన్స్డ్ బ్రౌన్ డ్రైవర్ బ్రింగ్స్ హిబ్రూ మరియు ఇంగ్లీష్ లెక్షికాన్ (Enhanced Brown - Driver - Brings Hebrew and English Lexicon)
20. పాత నిబందన యొక్క వేదాంతవరమైన లెక్షికాన్ (Theological Lexicon of the old Testament).
21. అంతర్జాతీయ బైబిలు సర్వసంగ్రహ గ్రంథము (The International standard Bible encyclopedia).
22. బైబిలు యొక్క జొండెర్వన్ అకాదాభిక గ్రంథము (The Zondervan Encyclopedia of the Bible).
23. విక్లీఫ్ బైబిలు అకాదాభిక గ్రంథము (The wycliffe Bible Encyclopedia)

ఉపోద్ఘాతము (INTRODUCTION)

ఈ పుస్తకము యొక్క ఉద్దేశ్యము ఏమనగా, 'యెహోవా' గా ప్రత్యేకించి ఆంగ్ల బాషా సాహిత్యములో జెహోవా (Jehovah) గా అదిపత్తము వహించుచున్న దాని ఉచ్చారణ (Pronunciation) యొక్క ఆవిర్భావము లేదా ఆ పదము యొక్క ప్రారంభమును గూర్చి తెలియజేయడము.

వ్యక్తుల యొక్క తలంపులు మరియు వారి యొక్క అభిప్రాయ ములను బట్టి కాక, ఎట్టి సవరణలు లేకుండా నేరుగా ఆధారాలు ఇవ్వబడ్డాయి. వివిధమైన మూలాదారాల మధ్య వివిధ విస్తార అభిప్రాయాలకు తావు లేదు.

“జెహోవా (Jehovah) అనే పదము క్రీ.శ 12 మరియు క్రీ.శ 16 శతాబ్దాల మధ్య కాలములో ఆధిపత్యము వహించిన వారి యొక్క లోప భూయిష్టమైన అనువాదం (Mistranslation of the Tetragrammaton) వలన ఉనికి లోనికి వచ్చింది. ఎందుకనగా దేవుని నామము ఎంతో పవిత్రమైనదని వారు నమ్మియుండినట్లుగా, చదువువాడు లేదా ఉచ్చరించువాడు దేవుని నామమును బిగ్గరగా చదవకుండుటకు లేదా ఉచ్చరించకుండు ఉండుటకు జ్ఞాపకముంచుకొనుటకు గాను పండితులు (Masoretes) క్రీ.శ 7 మరియు క్రీ.శ 8 వ శతాబ్దపు మధ్యకాలము అచ్చు అక్షరములతో ప్రారంభమయ్యే అదోనాయ్ (Adonai) ప్రభువు (Lord) అనే హిబ్రూ పదముతో పాటు హిబ్రూ హల్లులు YHWH తో కలిపి వ్రాసి యుండిరి. ఈ సమాచారమంతటి యొక్క మూలాధారాలన్నియు తెలియజేయనప్పటికీ, ఈ 22 రెండు మూలదారాలలో ఏమియును కనుగొనలేరు, యెహోవా సాక్షులు కూడా ఇందులో ఏదైనా విశదీకరించి వర్ణించుటకు ప్రయత్నించలేదు.

**నిత్యము ఉండు దైవికవరమైన నామము (యెహోవాసాక్షులు)
(The Divine Name that -will Endure Forever Jehovah's witnesses)**

**ఎలాగు దేవుని నామము ఉచ్చరించబడింది.
(How is God's Name Pronounced)?**

దేవుని నామము మొట్ట మొదటగా ఎలా ఉచ్చరించబడిందో ఖచ్చితంగా ఎవరికి తెలియదు అనేది వాస్తవము. ఎందుకు కాదు? మంచిది, బైబిలు గ్రంథము

మొట్టమొదటిగా హిబ్రూబాషలో వ్రాయబడింది. హిబ్రూ బాష వ్రాయబడినపుడు గ్రంథకర్తలు అచ్చులను కాక హల్లులు మాత్రమే వ్రాసియుండిరి. కనుక బైబిలు గ్రంథకర్తలు ప్రేరేపించబడినపుడు వారు సహజంగా చేయవలసింది ఏమి లేక దేవుని నామమును హల్లులతో మాత్రమే వ్రాసి యుండిరి.

ప్రాచీన కాలములో వారు నిత్యము మాట్లాడే బాష హిబ్రూ అయినందున దానిని అలా కనబరుచుటలో ఇబ్బందేమి లేదు. ఇశ్రాయేలీయులకు దేవుని నామము యొక్క ఉచ్చారణ బాగుగా తెలిసి యుండెను గనుక అలా వ్రాయబడి ఉండడము వారు చూసినపుడు ఎట్టి ఆలోచన లేకుండ వారు వారు హల్లులను చేర్చియుండిరి. (ఉదాహరణకు, ఆంగ్లములో Ltd అనేది Limited ను, bldg అనేది building గా తెలియజేయుచున్నట్లు).

ఈ పరిస్థితి మార్పు చేయుటకు రెండు విషయాలు జరిగాయి. మొదటిది, దైవనామమును బిగ్గరగా పలుకకూడదనే పిచ్చి భ్రమలతో కూడిన ఆలోచనలు రేకెత్తడము కాబట్టి వారి బైబిలు పఠనములో దానిని అదోనాయ్ (Adonai) అనగా సార్వభౌముడు (Sovereign Lord) అనే హిబ్రూ పదము అని వెలువరించిరి. పిమ్మట ప్రాచీన కాలపు మూల హిబ్రూ బాష నిరంతర సంబాషణలో దానంతటదే మాసిపోయింది మరియు ఈ విధంగా తుదకు దేవుని నామము యొక్క మూల హిబ్రూ ఉచ్చారణ మల్లి పోబడింది.

క్రమములో, హిబ్రూ బాష యొక్క ఉచ్చారణయంతయు సమూలంగా పోగొట్టబడడము జరుగలేదు. మొదటి దశాబ్దము యొక్క రెండవ భాగములోని యూదా విద్వాంసులు తప్పిపోయిన లేదా మరుగైన అచ్చులను వ్రాయు ప్రత్యేక పద్ధతిని రూపొందించిరి మరియు వారు హిబ్రూ బైబిలు నందు హల్లులున్న స్థానాలన్నింటియందు యించుమించు అచ్చులను చేర్చిరి. ఇవ్విధముగా, అచ్చులు మరియు హల్లులు వ్రాయబడి ఆ ఉచ్చారణ భద్రపరచబడి యున్నది.

దేవుని నామము వచ్చినపుడు దాని చుట్టూ సరిపడు అచ్చు గుర్తులు ఉంచుటకు బదులుగా, చదువువాడు తప్పక వాడు అదోనాయ్ (Adho-nai) అని జ్ఞాపకముంచు కొనుటకు గాను చాలా సంగతులలో వారు ఇతర అచ్చుల గుర్తులు ఉంచిరి. అందులో బాగంగానే (Iehovah) అనే వర్ణక్రమము (spelling) వచ్చింది. తుదకు ఆంగ్లబాషలో దైవ నామము యొక్క ఉచ్చారణ Jehovah జెహోవాగా (యెహోవా) అయిపోయి అంగీకరించబడింది. దేవుని నామము యొక్క ప్రధానమైన మూలాలు మొట్టమొదటి (ఆది, మూల) హిబ్రూ నుండి వచ్చినవని మనస్సులో ఉంచుకోవాలి.

**యాంకర్ యాలే బైబిలు నిఘంటువు
(The Anchor yale Bible Dictionary)**

న్యాయ సమ్మతి పదమైన అదోనాయ్ యొక్క అచ్చులతో ఆదిపాత్యములో ఉన్న హల్లుల పఠన ఫలితమే “యెహోవా” (Jehovah) అనే పదము యొక్క రూపము. క్రీ.శ 1518 లో పెట్రస్ గలషినస్‌లో వున్న క్రైస్తవుల గురువు పోప్ లియోక్స్ (Popeleox) ఆ పదము (యెహోవా) యొక్క వాడుకను సాధారణముగా ఉనికిలోనికి తెచ్చి వ్యాపింపజేసెను. (Adonai) అదోనాయ్ యొక్క అక్షరాలతో కలిపి లాటిన్ అక్షరాలు jhvh తో నాలుగు హిబ్రూ అక్షరాలు అనువదించబడెను. మొత్తము మీద కృత్రిమంగా లేక కల్పితంగా ఉత్పత్తి చేయబడినది. ‘యెహోవా’ అనే పదము (తారుమారుగా నున్న వాడుకయై యుండవచ్చు, ఎట్లయినను, క్రీ.శ 1100 సం॥లో ప్రారంభమైంది). (note: KB 369). అట్టి సమయమందు ‘యెహోవా’ అనే ఆ మిశ్రమ పదము ఎక్కువగా నిరోధించబడలేదు మరియు విశ్వమంతటి యందు శ్రద్ధ వహించుచు ఈ గాఢ్యమైన లేక వ్యాకరణ విరుద్ధమైన పదము మార్గము తప్పినది. ఇది లాటిన్ నుండి ఆంగ్లములోనికి మరియు ఇతర ఐరోపా బాషలన్నిటిలోనికి పంపబడినది మరియు పవిత్రమైనదిగా అనేక కీర్తనలలో (ASV) అమెరికన్ స్టాండర్డ్ వర్షన్ ప్రకారము ఉపయోగించబడుచునే యున్నది. KJV లో మాత్రము కొన్నిసార్లు మాత్రమే వ్రాయబడింది RSV లో ప్రస్తావించబడలేదు.

**బేకర్ బైబిలు అకాదమిక గ్రంథము లేక సర్వ సంగ్రహ గ్రంథము
(Baker encyclopedia of the Bible)**

జెహోవా (Jehovah) : హిబ్రూ దైవ నామము యొక్క హల్లులకు హిబ్రూ పదమైన అదోనాయ్ (Adonai) యొక్క అచ్చులు జోడించడము వలన దేవుని కొరకు నామము రూపొందించబడింది, YHWH. దేవుని పట్ల వారికి వున్న భక్తి మరియు భయమును బట్టి, దేవుని నామము అపవిత్రము కాకుండుటకు గాను, చెర తర్కాత యూదులు లేఖనములు చదువుచున్నప్పుడు దైవ నామ ఉచ్చారణను తిరస్కరించిరి.

వారు అదోనాయ్ (Adonai) కు బదులుగా నా ప్రభువా (My Lord) అనే పదాన్ని ప్రత్యామ్నాయంగా ఉంచిరి. క్రీ.శ 6 వ శతాబ్దమునకు ముందు హిబ్రూ మూల గ్రంథము అచ్చులను కలిగియుండలేదు. బాషా ప్రావీణుడైన ఒకని వలన లేఖనములను చదువుచున్నప్పుడు ఇది సమకూర్చబడినది. క్రీ.శ 600-700లో మూల గ్రంథానికి అచ్చులు జోడించబడినపుడు అదోనాయ్ తప్పక చదవాలని సూచించుటకు గాను YHWH యొక్క హల్లుల ప్రక్కన అదోనాయ్ యొక్క అచ్చులు ఉంచబడినవి.

క్రీ.శ 1520 లో పెట్రస్ గలషినస్ రెండు నామాల యొక్క సమ్మేళనా ఆలోచన విదానాన్ని అర్థము చేసుకొనెను, ఇవ్విదముగా 'YeHoWaH' గా నూతన రూపము సృష్టించబడింది. ఇందులో నుండి ఆంగ్ల పదమైన Jehovah (యెహోవా) వచ్చింది. ఏమైనప్పటికీ, ఈ రూపము హిబ్రూ బాషకు పరాయిది. 'YeHoWaH' అనే ఈ పదం విశాలమైన అంగీకారాన్ని పొందింది మరియు KJV మరియు AIV లో దేవుని నామముగా తర్జుమాలో అది చేర్చబడింది.

ప్రస్తుతము బైబిలు పండితులు దేవుని యొక్క అసలు నామము Yahweh or Jahveh (యావే) గా అంగీకరించుచున్నారు.

క్రైస్తవ నిఘంటువు (Christian Cyclopedia)

జావే (Jayweh), యావె; (జెహోవా) యెహోవా (Yahweh, Jehovah). హిబ్రూ హల్లులతో కూడిన దేవుని యొక్క నామము YHWH ఎందుకనగా అది పవిత్రమైనది, పురాతన కాలములో ఈ నామము వాడుకగా ఉచ్చారణలో లేదు, అదోనాయ్ (Adonai) (హిబ్రూలో ప్రభువు (Lord) నకు బదులుగా అది గ్రీకు పాఠాంతరములో పాత నిబంధనయందు (Kyrios) కిరియోస్ ప్రభువు (Lord) అనే పదము దేవుని నామమునకు వాడబడింది. అనేక ఆంగ్ల తర్జుమాలలో ప్రభువు (Lord) అనే పదము వాడబడింది. పండితులు హెబ్రీ మూలగ్రంథములో అచ్చులను చేర్చి JHYH అక్షరాలకు (Adonai) అదోనాయ్ యొక్క అచ్చులను జోడించిరి. దాని ఫలితమే (జెహోవా) JaHoWaH "Jehovah".

టిండెల్ బైబిలు నిఘంటువు (Tyndale Bible Dictionary)

"JEHOVAH" హల్లులతో కూడిన హిబ్రూ దైవ నామమునకు YHWH హిబ్రూ పదమైన అదోనాయ్ (Adonai) యొక్క అచ్చులను దేవుని నామమునకు జోడించడం ద్వారా రూపొందినదైవనామము YeHoVaH. దేవుని పట్ల వారికి ఉన్న భయము మరియు భక్తిని బట్టి దేవుని నామము అపవిత్రము కాకుండునట్లు చెరనుండి విడుదలైన తరువాత యూదులు దైవ లేఖనములు చదువుచున్నప్పుడు దైవ నామ ఉచ్చారణను తిరస్కరించిరి. వారు అదోనాయ్ కు బదులుగా నా ప్రభువా (My Lord) అనే పదాన్ని ప్రత్యామ్నాయంగా ఉంచిరి. క్రీ.శ 6 వ శతాబ్దమునకు ముందు హిబ్రూ మూల గ్రంథమందు అచ్చులు లేవు. బాషా ప్రావీణుడైన పండితుడొకడు లేఖనములు చదువుచున్నప్పుడు అచ్చుల లోటును గమనించి క్రీ.శ 600-700 కాలములో హిబ్రూ మూలగ్రంథమందు అచ్చులను చేర్చియుండెను మరియు అదోనాయ్ (Adonai) అనే పదాన్ని తప్పక చదవాలని సూచించుటకు గాను YHWH అనే హల్లుల ప్రక్కన అచ్చులను జోడించెను.

క్రీ.శ 1520 లో పెట్రస్ గలషినస్ రెండు నామాల యొక్క సమ్మేళనా ధృక్పథపు ఆలోచన విదానాన్ని గ్రహించెను. ఇవ్విదముగా YeHoVaH అనే నూతన పదము ఆవిర్భవించింది. ఇందులో నుండి ఆంగ్ల పదమైన YeHoVaH (యెహోవా) వచ్చింది. ఏమైనప్పటికీ ఈ రూపము హిబ్రూబాషకు పరాయిది అయినప్పటికీ YeHoVaH అనే ఈ పదము విశాలమైన అంగీకారాన్ని పొందింది మరియు KJV, ASV లలో దేవుని నామముగా

తర్జుమా ద్వారా చేర్చబడింది. ప్రస్తుతము బైబిలు పండితులందరు Yahweh లేక Jahvah ను దేవుని నామము అని అంగీకరించరి.

సెవెంత్ - డే - అడ్వంటిస్టుల బైబిలు నిఘంటువు
(The Seventh - day - Adventists Bible Dictionary)

క్రీ.శ 7 లేక 8 వ శతాబ్దములో పండితులు అచ్చులు లోపించిన హిబ్రూ లేఖనాలలో అచ్చులను చేర్చడానికి ప్రారంభించినపుడు, హల్లులైన YHWH లకు ప్రక్కన అదోనాయ్ యొక్క అచ్చులను జోడించిరి. ఈనాటికి ఆ వాడుకను అనుసరించుచూనే యుండిరి, యూదేశరులతో ముద్రించబడి ప్రచురించు వాటియందు అదే వాడుక కొనసాగుచున్నది. బైబిలు నందు ఎక్కడైనా అదోనాయ్ కు బదులుగా యావే నామము కొరకు ఎల్లప్పుడూ ప్రతిఘటించుచునే యున్నారు. 12 వ శతాబ్దము నుండి బైబిలు ఆంగ్ల అనువాదము వలన యూదులకు తెలియని వాడుకగా మారింది. YHWH అను పదమునకు అదోనాయ్ యొక్క అచ్చులతో అనుసందానము చేయడముతో ఆ ప్రకారంగా యెహోవా (Yehovah) గా ఉచ్చారణ ఆవిర్భవించబడింది. (KJV) లో నిర్గమ 6:3, కీర్తన 83 : 18, యెష 12 : 2 మొదలగునవి చూడండి). KJV నందు అనువాదకులు YHWH ను Lord గా సాధారణ వాడుక చేసియుండిరి. మరియు అదోనాయ్ అనే పదము వున్న ప్రతిచోట హల్లులు - అచ్చులతో కలిపి ఏర్పడిన పదము అనగా హిబ్రూ YHWH అనే అక్షరాలకు అదోనాయ్ అచ్చులు జోడించడము వలన ఏర్పడిన పదము హిబ్రూ బైబిలు నందు వాడుకగా ఉండిపోయింది. (ఆది కాండము 18 : 26 లోని హిబ్రూ YHWH 27 వచనముతో హిబ్రూ అదోనాయ్). RSV ను రూపొందించిన కొంత మంది బైబిలు అనువాదకులు ఇదే వాడుకను అనుసరించరి.

క్రైస్తవ సంఘము యొక్క ఆక్స్ఫర్డ్ నిఘంటువు
(Oxford dictionary of the Christian Church).

ఆదిపత్యము (Teragrammaton). దేవుని నామము యొక్క 4 అక్షరాల హిబ్రూ సాంకేతిక పదము (YHWH or JHVH). ఆ నామము యొక్క పరిశుద్ధతను కాపాడుటలో బాగంగా క్రీ.పూ 300 నుండి లేఖనములు చదువుచున్నప్పుడు ఆ పదము తిరస్కారానికి గురికాకుండా జాగ్రత్త తీసుకొనుచుండిరి. ఈ పదము (Adonai) అదోనాయ్ కు బదులుగా వాడుకలోనికి వచ్చి ఆదిపత్యమును వహించుచున్నది. (అదోనాయ్ అను హిబ్రూ పదమునకు అర్థము (Lord) ప్రభువు సెప్టూవజెంట్ యొక్క కుపియోక్, వూల్ గేట్ యొక్క డొమినస్ బాప్టాంతికరణము వలన అనేక ఇంగ్లీష్ బైబిల్స్ నందు (Lord) ప్రభువుగా ప్రస్తావించబడింది. అదోనాయ్ కి బదులుగా హిబ్రూ 4 సాంకేతిక అక్షరాలతో పరిచయమైన YHWH లేక JHWH పదము మధ్య అచ్చులను ప్రవేశపెట్టడము వలన ఆకృతి చెందిన 'యావె' YHWH (లేక) JHWH అని పదాన్ని పలుకవలసిన దానికి బదులుగా కొంత మంది తప్పక అభిప్రాయాల ఫలితంగా 16 వ శతాబ్దము నుండి యెహోవా అనే ఈ పదము వాడుకలోనికి వచ్చింది. దేవుని యొక్క నిజమైన నామము యావే ఇందులో ఎలాంటి అనుమానము లేదు. మోయాబు రాజ్యమై యావే అని వ్రాయబడినట్లు క్రీ.పూ 850 లో కనుగొనిరి. యావే అనేది దేవుని వాస్తవిక నామము (నిర్గమ 15 : 2) కీర్తనలు 68 : 4, నిర్గమ 3 : 14).

న్యూ ఇంటర్నేషనల్ బైబిలు నిఘంటువు : (New International Bible Dictionary) :

దైవనామ సంకేతాలైన YHWH అనే అక్షరాలకు అచ్చులను చేర్చినప్పటి నుండి పాత నిబంధనలో దేవుని యొక్క పేరును ఇంగ్లీష్ లో మాత్రమే తప్పగా తెలియజేయబడినది. వాస్తవానికి ఉచ్చారణ ఊహాజనితమైనది, అయితే (Yahweh) అని చెప్పడానికి పలు న్యాయ సమ్మతమైన ఆపుదల వెలుగులోనికి వచ్చింది మరియు అదోనాయ్ (Adonai) కు బదులుగా Lord (ప్రభువు) అనే పదము వాడుకలోనికి వచ్చింది. అదోనాయ్ అనగా ప్రభువు అని అర్థం. Kyrios (కిరియోస్) అనే గ్రీకు పదమునుండి LXX యొక్క పూర్వపదమైన LORD అనే పదము ఉత్పన్నమైనది. పాత నిబంధనలో ప్రభువును యావేగా నూతన నిబంధనలో యేసుగా తెలియపరచబడింది. అది అంతములేని నామము.

హార్పర్ బైబిలు నిఘంటువు (Harper's Bible Dictionary) :

Tetragrammaton అనే పదము tetrah - gram - ah - tahn అనే నాలుగు గ్రీకు పదాలనుండి ఉత్పన్నమైనది, ఇశ్రాయేలీయుల దేవుని యొక్క హిబ్రూ నాలుగు అక్షరాలైన YHWH హల్లులతో రాజీపడి హోదా పొందియుండెను (నిర్గమ 3:15, 7:2) అదోనాయ్ కు బదులుగా ప్రభువు అని పలకడము మంచిదని యూదులు యెంచిరి. జెహోవా అనే హైబ్రీడ్ పదము అదోనాయ్ యొక్క అచ్చులతో అనుసంధానము చేయబడి అజమాయిషీలోనికి వచ్చింది. తర్జుమా దారుల అజ్ఞానము వలన దాని ఫలితంగా యెహోవా (Jehovah) అనే పదము ఇంగ్లీష్ బైబిలునందు వ్రాయబడింది.

**క్రైస్తవ సంఘము యొక్క నూతన అంతర్జాతీయ నిఘంటువు :-
(The New International Dictionary of the Christian Church) :-**

ఇశ్రాయేలీయుల దేవుని యొక్క హిబ్రూనామమునకు టిండేల్ వలన సిద్ధాంతపరమైన ఇంగ్లీష్ నందు అక్షర క్రమము పరిచయము చేయడము ద్వారా ఉత్పన్నమైన పదమే జెహోవా (JEHOVAH). అయితే ఆ పదము యొక్క సరియైన అక్షర క్రమమేనగా యావే Yahweh. ఈ క్రమమును అనేక మంది బైబిలు పండితులు అంగీకరించుచున్నారు. ఆది MSS గ్రంథాల ప్రకారముగా హిబ్రూ బైబిలునందు అచ్చులు లేవు, కాబట్టి ఆ పరిశుద్ధ నామముగా YHWH తెలియపరచబడింది. అలెగ్జాండ్రీయా పరిపాలనా కాలములో ఉన్న గ్రీకు గ్రంథకర్తలకు మనము ఋణపడియున్నాము ఎందుకనగా వారు ఉచ్చారణ జ్ఞానమును అనుగ్రహించియుండిరి. క్రైస్తవ శకమునకు ముందుకూడ అదోనాయ్ కు బదులుగా ప్రభువు అనే పద ఉచ్చారణను యూదులు తిరస్కరించిరి. తరువాత పండితులు హల్లులతో ఉండిన దేవుని నామమునకు అచ్చులను జోడించిరి. అచ్చులను జోడించగా యావే (Yahweh) అయినది. అది శిశుగోగు చదవరులకు Adonai కు బదులుగా (Yahovah) సూచియించబడినది. యెహోవాగా ఆకృతి చెంది తప్పగా పిలువబడుచున్నది. తర్జుమాదారులు KJV బైబిలు నందు 'LORD' అని పెద్ద అక్షరములతో వ్రాసియుండిరి. దైవనామమునకు సరియైన అర్థమేమనగా ఆ నామమునకు సాటియైన నామము మరొకటి లేదు ఆయన ఉన్నవాడు అనువానుడునై యుండి ప్రతికార్యమునకు కారణభూతుడని

హోల్మాన్ ఉపమానరీతి బైబిలు నిఘంటువు : (Holman illustrated Bible Dictionary) :

గ్రీకులోని అర్థవంతమైన నాలుగు అక్షరాల సాంకేతిక ఆదిపత్యము వలన తెలియపరచబడిన YHWH అనే ఈ హల్లులు దైవనామముయ్యాయి పాత నిబంధనలో 6000 సార్లకు పైగా ఈ నామమును కనుగొనగలము (నిర్గ 3:15), హిబ్రూ బాషయందు అచ్చులు వ్రాయబడలేదు. కేవలం హల్లులతోనే వ్రాయబడింది. ఇబ్బిదముగా యూదా పండితులు లేఖనములను చదువుచున్నప్పుడు ఆ లోపమును గ్రహించి హల్లులతో పాటు అచ్చులను కూడా చేర్చియుండిరి. నిర్గమ 20 : 7 లేక లేఖ 24 :16 నందు గల ఆజ్ఞలలో చెప్పబడినట్లుగా దేవునికి చెందవలసిన మహిమను మనము ఏవిధంగా అడ్డుకోవడానికి ప్రయత్నించకూడదు. దేవుని నామము ఎంతో పవిత్రమైనది, ఘనమైనదిగా వారికి ప్రకటించబడియుండెను. అలాగు ఆనాటి పండితులు Adhonai అనే పదమును Lord ప్రభువుగా ఎంచి పిలువడానికి సమ్మతించిరి. అనేక మంది తర్జుమాదారులు అదే పద్ధతిని కొనసాగించిరి. ఎన్నో ఇంగ్లీష్ తర్జుమాలలో పెద్ద అక్షరాలతో ప్రభువు (LORD) అనే పదము ఉన్న ప్రతిచోట YHWH గుర్తించబడినది.

కొన్ని శతాబ్దాల అనంతరము YHWH అనే ఉచ్చారణ లేకుండా పోయింది మధ్యకాలములో హల్లులతో అచ్చులను చేర్చి వ్రాయు పద్ధతిని యూదా పండితులు ప్రవేశపెట్టిరి. YHWH లకు అదోనాయ్ అచ్చులను పాఠ్యగ్రంథములందు చేర్చి చదవవలసినదిగా సూచించిరి.

యెహోవా అను పద ఉచ్చారణ లాటిన్ పదరూపము అది సరియైనది కాదు. హిబ్రూ బాషా ప్రవీణులు YHWH లకు అచ్చులను చేర్చగా ఏర్పడిన పదము Yahweh అని విశ్వసించుచున్నారు.

వేదాంత బైబిలు వరమైన ఇవాంజిలికల్ నిఘంటువు: (Evangelical dictionary of Biblical Theology)

యూదుల చెరకు ముందు అదోనాయ్ అనే పదమునకు బదులుగా Lord అని వారు ఉచ్చరించలేదు. అయితే వ్రాతలో అచ్చులను చేర్చి వ్రాయుచుండిరి. అసంపూర్ణమైన ఉచ్చారణ ఫలితంగా YHWH అనే నామము మూడు అచ్చు సముదాయాల పదమైనది. Y(J) ehovah ఇంగ్లీష్ తర్జుమాలలో మొదటి శతాబ్దము Y కి బదు J చేర్చి Yahweh కు బదులుగా Jehovah అని వ్రాసి యుండిరి. రెండు అచ్చు సముదాయాల ఉచ్చారణకు క్రైస్తవ శకములో గ్రీకు ఆదారాలను వినియోగించిరి.

నూతన అంగర్ బైబిలు నిఘంటువు : (The New Unger's Bible Dictionary):

(LORD; KJV, Jehovah (Je - ho-va; Heb.YHWH, LXX వాడుకగా ho Kurios). హిబ్రూ లేఖనాల యందు దేవుని యొక్క నామమని సాధారణంగా తెలియజేయబడింది. మనము కలిపి లేక చేర్చి చెప్పకూడదు. KJV మరియు NIV.

ఉచ్చారణ :- హెబ్రీయులకు తెలియపరచబడిన దేవుని యొక్క వాస్తవనామము మరుగైపోయింది. తిరిగి దేవుని నామము యొక్క పరిశుద్ధతను కాపాడుటలో బాగంగా జాగ్రత్త తీసుకొని అచ్చులను చేర్చిరి. ఫలితంగా అనేక పరిస్థితులు చోటుచేసుకొన్నాయి. అదోనాయ్ అనే పదము వాడుకగా ఉండెను. వారు YHWH అని వ్రాయడము కొనసాగించిరి కాని అదోనాయ్ అని చదివేవారు. ఎక్కడైనా దేవుని పిలువవలసివచ్చినపుడు “నా ప్రభువా యెహోవా” హిబ్రూ Adonai, YHWH), అదోనాయ్ ను తిరస్కరించకుండ (elohim) ఎలోహిం అని పిలిచేవారు. హిబ్రూలో అచ్చులను చేర్చవలసివచ్చినపుడు, అచ్చులను చేర్చి వ్రాసేవారు కాని చదివేవారు కాదు. YHWH లకు అదోనాయ్ అచ్చులను జతచేసిరి. కావున yfh.v.h. yfhowah గా రూపుదిద్దుకొన్నది. యెహోవా (Jehovah) అను పదము పురాతనకాలములో యావే (Yahweh) పిలువబడినట్లుగా గట్టి జాడలున్నాయి. ఈ వాడుక ప్రారంభం యొక్క ఆధారమునైయున్నది. యెహోవా అనే పదము తప్ప అభిప్రాయాలు ఫలితంగా ఉనికిలోనికి వచ్చిన పదము (లేవీ 24: 16) యూదుల సంప్రదాయ ప్రకారంగా యావే అను పదము ఎంతో పవిత్రమైనది సంవత్సరానికి ఒకసారి యాజకుడు ప్రాయశ్చిత్తపు దినమున మాత్రమే పలుకుటకు నిర్ణయింపబడినది ఎందుకనగా అది ఎంతో పవిత్రము.

యూదా వదాల JPS నిఘంటువు (The JPS dictionary of Jewish words)

: జెహోవా అనే ఈ ఆంగ్లపదము క్రైస్తవులు దేవుని నామమునకు వాడుతున్న ఆధునిక పదము యెహోవా అను పదమును యూదులు దేవుని నామమునకు ఎట్టి పరిస్థితులలోను వాడరు. యెహోవా అను పదము ఆదిపత్యములో ఉన్న హల్లులను చదవడములో బాగంగా వచ్చిన పదము. (Yud, Hay, Vav, hay) ఈ నాలుగు అక్షరాలు దేవుని నామమును సమ్మతంపజేయును. సైద్ధాంతిక పరంగా, దేవుని నామము పవిత్రము దానిని ఉచ్చరించడానికి కూడా మానవులకు యోగ్యత లేదని ఎంచి, సాధారణముగా యూదులు Elohim or Ha - Shem కు బదులుగా అదోనాయ్ (Adonai) అను పదమును వాడిరి.

ఎరెడమ్మాన్స్ బైబిలు నిఘంటువు :- (The Eerdmans Bible Dictionary)

Yahweh నామము యొక్క హల్లుల అనుసందానముతో కల్పితము చేయు సందర్భములో శాసనపూర్వకముగా మరియు అదోనాయ్ అను నామమునకు బదులుగా అచ్చులను చేర్చడము వలన యెహోవా JEHOVAH (Je - ho - va)అను దేవుని నామము ఉనికిలోనికి వచ్చింది.

నూతన బైబిలు నిఘంటువు : (New Bible Dictionary) :

హెబ్రూ పదమైన (Yahweh) యావే EVV నందు తర్జుమాలో LORD అనే పేర్లు అక్షరాలతోను కొన్నిసార్లు యెహోవా (Jehovah) గా వ్రాయబడింది. ఆ తరువాత వచ్చిన రెండవ పేరు వాస్తవికమైనదిగా కొనసాగుచున్నది. మొట్టమొదటి హిబ్రూ పాఠ్యభాగము నందు యెహోవా అని వ్రాయబడలేదు. YHWH గా ఉచ్చారణ చేయబడింది. కావున అదోనాయ్ (Adonai) వచ్చినపుడు నా ప్రభువా అని చదవబడును. YHWH లకు అచ్చులను చేర్చగా వచ్చిన పదములోనుండి కొన్ని మార్పులతో Jehovah అనే పదము క్రీ.శ 12 వ శతాబ్దములో ఉనికిలోనికి వచ్చింది.

పాత నిబందన యొక్క వేదాంతపరమైన పద పుస్తకము : (Theological word book of the old testament) :

బైబిలు కాలమునందు శివగోగులో బైబిలును చదువునపుడు అదోనాయ్ (నాయజమానుడు) అనే పదము వచ్చినపుడు ఖచ్చితంగా యావే (Yahweh) అని గాని లేదా (Lord) ప్రభువు అని గాని చదవాలని తెలియ పరచబడింది. మరియు పండితులు YHWH లకు అదోనాయ్ యొక్క అచ్చులను చేర్చిరి. అందులో బాగంగా యెహోవా అనే పదము ఊహల ఫలితంగా ఉత్పన్నమైంది.

ఎన్ హాన్డ్రెడ్ బ్రౌన్ డ్రైవర్ బ్రింగ్స్ హి బ్రెవ్ అండ్ ఇంగ్లీష్ లెక్షికాన్ : (Enchanted Brown - Driver - Brings He brew and English Lexicon) : 1520 వరకు యెహోవా అనే ఉచ్చారణ తెలియదు. గలతీ వలన పరిచయము చేయబడినపుడు, 6 తెమర్లియర్] డ్రెసిస్ మరియు L కేప్లెస్ మొదలగు వారు వ్యాకరణ విరుద్ధమైన పదానికి మరియు చారిత్రక ప్రాదన్యతకు ఆటంకంగా ఉన్న వాటికి వ్యతిరేకంగా పోరాటము చేసెరి.

పాత నిబంధన యొక్క వేదాంతపరమైన లెక్షికాన్ (Theological Lexicon of the old Testament) :- పండితుల సైద్ధాంతిక పరమైన వ్యాఖ్యము ' (మద్వయుగములో Yhowa తప్పగా చదివెరి) లేక YHWH అనే హాలులతో ఉన్న దేవుని నామమునకు అచ్చులను జతపరిచిన ఫలితంగా అదోనాయ్ (నా ప్రభువా - Adon) లేక అదోనాయ్ కు కూడనుండటముతో donay, iohim గా దేవుని నామము రూపాంతరము చెందింది. (GB 290 f : KBL 368; ZORELL 298 F; తరువాత అక్షర క్రమము IN BH³ మరియు BHS ఆరామును చదవడము ఆదారము చేసుకొని ఆ పేరు. Cf.Meyer 1:81; Contra P.Kat₂, TZ₄ 4 (1948) : 467 - 69.

అంతర్జాతీయ స్థాయి బైబిలు నిఘంటువు (The international standard Bible encyclopedia) YHWH : అనే ఉచ్చారణ పాత నిబంధన ప్రకారంగా ఖచ్చితమైనది ఎందుకనగా హిబ్రూ పార్శ్వభాగమందు హల్లులు మాత్రమే కలవు. దేవుని నామము అతి పరిశుద్ధమైనది కావున MT నందు అచ్చులను చేర్చడము వలన ఆ నామములో మార్పులేదు (నిర్గమ 20 : 7), (లేఖ 24 : 11). అయితే ఆదిమ గ్రీకు తర్జుమా నందు అలెగ్జాండ్రీయా వలన మరియు iaoue మరియు iabe వరుస క్రమములో, అనే పదము Yahweh దగ్గరగా ఉందని ఆది కాలపు ఉచ్చారణకు సరిపోతుందని భావించెరి.

ఆంగ్లము నుండి YHWH అను హల్లులకు అచ్చులను పండితుల జతచేసిన సందర్భములో కొందరి అపార్థపు వ్యక్తికరణము వలన యెహోవా అను పదము లేవనెత్తబడింది. లేఖనములను చదవునడు ఆదోనాయ్ అర్థమును సంతరించుకొన్న YHWH లతో కూడిన యావే అని పదమును చెప్పవలెనని పండితులు అభిప్రాయపడిరి. హిబ్రూ

పార్శ్వగ్రంథములో అచ్చులు లోపించిన కారణము చేత YHWH అదోనాయ్ యొక్క అచ్చులను జోడించడము జరిగింది. ఇంగ్లీష్ తర్జుమా నందు అనేక సంకరమైన పదాలు చోటుచేసుకొన్నాయి ఉదాహరణకు యెహోవా యారే (ఆది 22 : 14). పాత నిబంధన యందు పురాతన గ్రీకు తర్జుమా దారులు దైవ నామమును LORD ప్రభువు గా వాడుకగా చేసెరి. Yahweh అను దైవ నామమును LORD గా ఉచ్చరించవచ్చును.

బైబిలు యొక్క జొండరావెన్ అకాదాధిక గ్రంథము :- (The zondervan Encyclopedia of the bible) : Jehovah Ji - hoh - vuh. అనేది ఇంగ్లీష్ సైద్ధాంతిక పరమైన దేవుని నామముగా ఆదిపత్యములో ఉన్నది. వాస్తవానికి Yahweh (Heb H3378 నిర్గ 6:3 et al, KJV) యూదా సాంప్రదాయము అలాగు ఉచ్చరించడాన్ని ఏ విధంగా కూడా ఒప్పకోదు ఎందుకనగా Adonay, నా ప్రభువా అను పదమునకు బదులుగా నిర్లిష్టమైన లీతిలో దైవనామము తెలియపరచబడింది గనుక సక్రమంగా చదువుట తెలియజేయుటకు గాను Yahweh అను పదము హిబ్రో పత్రాలలో చూపబడింది. Yahweh అనునది అదోనాయ్ అచ్చులతో రూపాంతరం చెందిన దైవిక నామము హిబ్రూ నందు ఈ విధమైన దైవనామము లోపముతో కూడిన తర్జుమా వలన యెహోవా Jehovah అను పదము వెలుగులోనికి వచ్చింది. యూదులు ఏ మాత్రము ఈ పదమును అనుమతించరు అనేక గ్రంథాలలో (Versions)లలో ప్రభువు (LORD) వ్రాయబడింది.

విక్లిఫ్ బైబిలు అకాదాధిక గ్రంథము (The Wycliffe Bible Encyclopedia) : యావే Yahweh ఈ నామము ఎంతో గుర్తింపదగిన దేవుని నామం. ఇశ్రాయేలీయులకు తెలియపరచబడిన దేవుని యొక్క సరియైన నామముగా మనము పాత నిబంధన యందు చూడగలము. చెర అనంతరము దేవుని యొక్క ఈ నామము ఉచ్చారణలోనికి వచ్చింది. అదోనాయ్ కు బదులుగా ఈ నామము వాడుకలోనికి వచ్చింది. క్రీ. శ. 6,7 వ శతాబ్దాలలో YHWH అనే హల్లులకు Adonai అచ్చులను జతపరచగా ఏర్పడిన దైవ నామములో బాగంగా కొందరి తప్పడం అభిప్రాయాల ఫలితంగా యెహోవా అనే పదము ఉనికిలోనికి వచ్చింది. 1220 లో ASV లో యెహోవా అని, KJV లో యావే అని తర్జుమా చేయబడింది. యావే Yahweh అనునది YHWH హల్లులతో అచ్చులను చేర్చగా ఏర్పడిన వాస్తవిక నామము అని చెప్పడములో అనుమానము లేదు. మొదటి క్రైస్తవ సాహిత్యము గ్రీకులోనికి తర్జుమా చేయబడినప్పటి నుండి iaoue, iabe iave మొదలగు విధాలుగా ఉచ్చారణలోనికి వచ్చింది. ఆదిలో 'hawa' గా తయారవడానికి haya అనే క్రియకు భిన్నమైన నామము కలుపబడింది.

1. International Bible students Association (1984). The Divine Name that will Endure Forever (7). Booklyn, New York USA. Watch tower Bible and TRACT Society of New York, INC. (On line. <http://www.watchtower.org/elna/indese.htm>). KB, KB, Keilschriftliche Bibliothek, ed.E.Schra -y der. Berlin, 1889-1915.
2. Freed man, D.N. (1996). The Anchor Yale Bible Dictionary (yahweh, a). New Yark: Double day.
3. Elwell, W.A. & Beitzel, B.J. (1988). Baker enyclopedia of the Bible (1106). Grand Rapids, Mich: Baker book house.
4. Lucker, E.L. (2000). Christian cyclopedia (E.L.Lucker, Ed). st.Louis : Concordia publishing House.
5. Elwell, W.A. & Comfort, P.W (2001), Tyndale Bible dictionary. Tyndale reference library (677). wheaton. 111: Tyndale House publishers.
6. The seventh - day Adventist Bible dictionary; the seveth - day - Adventist Bible Commentary (1193), Yah weh), volume 8, 1979; 2002 Review and Herld publishing - Association).
7. Cross, F.L, & Living stone, E.A (2005). The oxford dictionary of the Christian Church (3rd ed : rev) (1604 - 1605). axford : New York : oxfrud university press.
8. Douglas, J.S.Tenney, M.C. (1987). New international Bible Dic tionary (502). Grand Rapids, MI : Zondervan.
9. Achtemeir, P.J. Harper & Row, P, & Society of Biblical literatrue, (1988). Harpers Bible dictionary (1st ed) (1036). San Francisco : Harper & Row.
10. Douglas, J.D, Cairns, E.E, & Ruark, J.E (1978). The New inter national dictionary of the christian Church, (527).Grand Rapids : Zonder van publishing House.
11. Brand, C.Draper, C.England, A, Band,s.clendenen, E.R.,Butter, T.C, & Latta, B. (2003). Halman illustrated Bible dictionary (1695 - 1696). Nashville, TN: Holman Bible publishers.

12. Elwell, W.A., & Elwell, W.A. (1997). Evangelical dictionary of Biblical theology (God, Names of, yahweh/yah). Grand Rapids : Baker Book House.
13. Unger, M.F. Hasrison, R.K.Vos, H.F. Barber, C.J. & unger, M.F (1988). The New unger's Bible dictionary (Rev. and updated ed). Chicago : Moody Press.
14. Eisenberg, J., Scolnic, E., & Jewish publication Society (2001). The JPS dictionary of Jewish woeds (71).philadelphia, PA: Jewish publication society.
15. Myers, A.C (1987). The Eerdmans Bible dictionary (561). Grand Rapids, Mich., Eerdmans.
16. Wood, D.R.W & Marshall, I.H. (1996). New bible dictionary (3rd ed) (420-421, God, Names of, i.e).
17. Harris, R.L., Harris, R.L.Archer, G.L. & waltke, B.K.(1999). Theo logical word book of the old Testament (211). Chicago: Moody press.
Bo Bo F. Bottcher, Lehrbuch d. Hebr. Sprache.
18. Brown, F.Driver, S.R. & Briggs, C.A (2000). Enhanced Brown - Driven - Bringsgs Hebrew and English Lexicon (217 - 218). Oak Harbor, WA: Logos Research systems.
GB GBW. Gesenius and F.Buhl, Hebroisches and aramaisches Hand wortes buch zeberdas Alte Testment. 1915¹⁷.
KBL KBLL. Koehler and W.Baumgartner, Lexicon in veteris Testamenti Libros. 1958² Zorell F. Zorell, Lexico Hebraicum et Aramaicum veteris Testamenti. 1968 BHS BHS Bibia Hebraicam stuttgartensia. Ed. by K.Elliger and W.Rudolph. 1968 - 1977 Meyer Meyer R.Meyer, Hebraische Grammatik. Vol.1, 1966³, vol:2, 1969³.
TZ TZ Thcologische Zeischrift.

19. Jenni, E, & westermann, C. (1997). Thcological lexicon of the old Testament (522).Peabody, Mass,: Hendrickson Publishers. Mass, : Hendrickson publishers.
MT MT mas (s) oretic Text (see Text AND Mss of THE OT)
20. Bromiley, G.W. (1988; 2002). Vol.2 : (The internatinal stan dard Biblen cyclopedia, Revised (507). Wim, B.Eerdmans.
21. Silva, M, & Tenney, M.C (2009). The zonder van Encyclopedia of the Bible, volume 3, H.L. (Revised. Full - color Edition) (490 - 491). Grand Rapids, MI: The zondervan Corporation.
22. Pfeiffer, C.F., VOS, H.F., & Rea. J. (1975-2005).The wychliffe Bible encyclopedia Moody press.